

Creëer een veilige leeromgeving en leer samen van fouten!

Overheid en ambtenaren kunnen meer met online sociale netwerken

door mw. mr. drs. N.F. van den Hoff – www.lxpressie.nl

De overheid zou zich geen raad weten met de ambtenaar die actief gebruik maakt van online sociale netwerken. Aan de ene kant wordt geadviseerd, door onder andere de Raad voor het Openbaar Bestuur, om online sociale netwerken beter te benutten. Aan de andere kant wordt na media aandacht en of Kamervragen een ondernemende 'online ambtenaar' onderwerp van de discussie.

De vraag waarom de overheid zich geen raad weet, blijft onbeantwoord. Drie 'online ambtenaren' die landelijk nieuws werden hadden één gemeenschappelijk raakvlak. De consequenties verschilden voor de betrokken ambtenaren aanzienlijk. Een kreeg een totaal spreekverbod voor privémeningen opgelegd en de andere twee niet. Van die twee heeft een sinds het gebeuren geen meningen meer geuit. Van de ander weet ik het nog niet.

Vrijheid van meningsuiting – Grondwet artikel 7

Is het maatschappelijk wenselijk dat ambtenaren zich hullen in stilzwijgen? Wil de Nederlandse samenleving terug naar begin vorige eeuw, toen de ambtenaar 'neutraal' was?

Ik waardeer het om te weten welke denkbeelden iemand heeft. Hetgeen niet betekent dat ik het ermee eens hoef te zijn. Dat is het grondrecht vrijheid van meningsuiting.

Het grondrecht biedt een waarborg en kan door het individu tegenover de overheid in rechte afgedwongen worden. Ook door ambtenaren. Grondrechten worden gezien als noodzakelijk in een democratische samenleving (algemeen belang) en voor de persoonlijke ontwikkeling van het individu (persoonlijk belang). Samen dragen ze bij aan een menswaardige samenleving.

De overheid heeft tegenwoordig steeds vaker een zorgplicht om te bewerkstelligen dat het individu daadwerkelijk zijn grondrechten kan uitoefenen. Deze zorgplicht staat min of meer tegenover (of misschien beter: naast) de traditionele verplichting tot onthouding van inmenging. Van de overheid wordt verwacht dat ze het mogelijk maakt dat het individu van zijn klassieke grondrecht feitelijk gebruik kan maken. Met andere woorden de juiste omstandigheden creëren.

Radeloze ambtenaren

Gesteld wordt dat de [overheid zich geen raad weet](http://www.lxpressie.nl) met 'online ambtenaren'. Volgens mij weten veel ambtenaren zelf ook geen raad met die netwerken. Ambtenaren begrenzen zichzelf meer dan de overheid wettelijk gezien zou mogen. Ongrijpbare en grenzeloze online sociale netwerken worden niet door iedereen gebruikt, of het gebruik is alleen zakelijk. De activiteiten binnen het netwerk beperken zich vaak tot weinig zeggende berichten. De grenzen, die de ambtenaar denkt te kennen, worden sterk beïnvloed door de cultuur

in Nederland. Het adagium 'Doe maar gewoon' staat in ieders geheugen gebrand. We moeten vooral niet willen opvallen.

Waardoor komt de terughoudendheid in het gebruik van online sociale netwerken bij ambtenaren? Sommigen zien het nut er niet van in, anderen willen hun privacy beschermen of ambtenaren zijn onbekend met de online sociale netwerken en weten niet hoe het werkt. En er is een groep ambtenaren die denkt dat ze geen privémening mogen hebben en neutraal moeten zijn. Dit laatste is pertinent onjuist. De wetgever heeft dat dilemma gezien. Daarom is geregeld, dat de burgerrechten van ambtenaren beschermd zijn in [de Ambtenarenwet](#). De ambtenaar kan, als het moet, de overheid verzoeken of via de rechter laten afdwingen de juiste omstandigheden te creëren waarin hij zijn grondrecht kan uitoefenen. Dit recht geldt voor elke burger.

Wanneer de ambtenaar en de overheid goed op de hoogte zijn van wet- en regelgeving op het gebied van vrijheid van meningsuiting, zien ze dat er meer mag dan nu gedacht wordt. Wet- en regelgeving bieden de ambtenaar juist ruimte om een mening te koesteren en uiten en de overheid om achteraf te controleren.

Die goede oude tijd

Iedereen doet daarnaast of er een groot verschil is met meningen uiten via offline communicatiemiddelen (bv. vakbladen, kranten, radio). Vroeger ging het ook niet altijd goed! Er zijn voldoende casussen die dat bevestigen. De ambtenaar en overheid maakten allebei fouten. De overheid door het opleggen van onbeperkte spreekverboden. En de ambtenaar door het functioneren van de overheid te verstoren. Vandaag de dag is dat niet anders.

Vallen en opstaan

Kijk naar de bestaande rolmodellen. Die weten het beleid te verrijken en te innoveren door deze netwerken slim in te zetten. Ook lukt het hen om het draagvlak te vergroten, doordat belanghebbenden zich meer gehoord voelen.

Dit zou overheden moeten aanspreken, zeker in een tijd van bezuinigingen en de wetenschap dat er over een paar jaar onvoldoende handen zijn om de werkzaamheden op de huidige wijze te blijven uitvoeren.

Bij vernieuwing hoort verandering. Bij verandering hoort, dat niet alles volgens planning gaat. Leren gaat met vallen en opstaan. Een goede leeromgeving biedt de gelegenheid om af en toe eens te vallen.

Ambtenaar en overheid moeten zich dat terdege realiseren. Samen moeten ze een nieuwe interactieve elektronische weg inslaan. Die weg is alleen veilig te bewandelen als iedereen weet waar de paaltjes staan, die de ruimte van meningsuiting voor de ambtenaar aanduiden.

Ik wil daarom [herhalen](#) dat:

“ambtenaren en overheden de wettelijke grenzen aan de vrijheid van meningsuiting voor ambtenaren niet kennen. Daardoor wordt er door ambtenaren minder gebruik gemaakt van dit grondrecht. En leggen overheden aan hun ambtenaren in sommige gevallen ruimere beperkingen op, dan wettelijk waarschijnlijk toelaatbaar is”.

Maak hier gezamenlijk een einde aan door de wet- en regelgeving te bestuderen, alvorens er afspraken gemaakt worden. Niet alleen ambtenaren en overheden zouden deze wet- en regelgeving moeten kennen, ook volksvertegenwoordigers en burgers.

Hier ligt voor de overheid een taak om het klassieke grondrecht vrijheid van meningsuiting van iedereen, inclusief de ambtenaar, te beschermen en zo nodig betere omstandigheden te creëren om de uitoefening van het grondrecht te waarborgen.

Vrijheid van meningsuiting en ambtenaren – informatie

Wil je meer weten over de vrijheid van meningsuiting voor ambtenaren? Neem contact op om te bespreken of ik iets voor je of jouw overheid kan betekenen. Mail naar : [NF.vandenHoff@lxxpressie.nl](mailto:N.F.vandenHoff@lxxpressie.nl) of volg me @lxxpressie.

Meer informatie over dit onderwerp staat in de bibliotheek van lxxpressie.

